

با مشاهیر

الله قلی قراخان، زیانشناس فرهیخته

نوشته ی: پنا تویلف

ترجمه ی: محمد قیچی

الله قلی قراخانوف در سال ۱۸۹۲ در استان مرو:در روستای « مُلک باغشی » از توابع شهرستان مرو ترکمنستان ،دیده به جهان گشود.هنوز به سن رشد نرسیده بود که پتیم شد. کار نگهداری و تربیت او را یکی از خوشاوندان،به نام « اوراز چاری » به عهده گرفت. تحصیل را در محضر « قدم آخوند » که در منطقه ی مرو شهرت داشت ،آغاز کرد و در مدرسه ای واقع در بخارا ادامه داد. مدتی بعد در مهم ترین مرکز آموزش عالی آن زمان، اوفایث نام کرد.همزمان با به قدرت رسیدن بلشویک ها،تحصیل در دانشگاه آسیای میانه در تاشکند را به پایان برد.

در سال ۱۹۲۰ به خواش و پیشنهاد « غایغسیز آتابای « در شهر مرو مدرسه ی تربیت معلم تأسیس کرد. فارغ التحصیلان مدرسه به عنوان معلم دبیرستان، هرستان و مدارس عالی به کار می پرداختند.

مسایل عملی زبان، مشکلات الفبا وقواعد نوشتاری آن ،همیشه او را به خود جلب می کرد. قراخانوف در مورد این مسایل به شکلی گسترده اندیشیده و کارهای بزرگی انجام داده بود. در اواسط نیمه ی اول دهه ی ۲۰، به صورتی فعال در کار تنظیم مجدد الفبای عربی – که ترکمن ها به کار می بردند – مشارکت کرد.

شغل اصلی قراخانوف پزشکی بود، ولی در خصوص زبان و زیانشناسی، کارهای زیادی انجام داد.علت پرداختن او به زیانشناسی جالب توجه است ، در آن سال ها، تعداد زیانشناسان کم بود. به نظر می رسد این سبب اصلی بوده باشد.مسایل مربوط به زبان ترکمنی توجه روشنفکران رشته های دیگر را هم به خود جلب می کرد. الله قلی قراخانوف یکز را این روشنفکران بود. او در آوریل ۱۹۲۲ که همراه زیانشناسان مشهور « محمد گلدیف « و « کوشام علی بۆزیف « به عضویت « انجمن علمی ترکمن « در آمد.مدتی بعد زیانشناس بزرگ تاتار « گ. آلفارف « نیز در آن انجمن به کار پرداخت.

قراخانوف در سال ۱۹۲۳ در شهر تاشکند، از طریق « نشریات حکومت ترکستان « ۱۰۰۰ جلد کتاب درسی برای دانش آموزان دوره ی متوسطه منتشر کرد. در مقدمه ی کتاب که در ۲۴ اکتبر ۱۹۲۲ نوشته شده، آمده است: من کتاب « زبان مادری « را به عنوان یک متخصص نوشته ام. به خاطر ضرورت تام و تمام وجود یک کتاب برای آموزش زبان ترکمنی و عدم وجود فردی علاقمند به انجام این کار، و با در نظر گرفتن این ضرب المثل که : تا آمدن چشما،یا منبت مشغول باش، برای رفع و رجوع،دست به اقدام زدم.اهداف دروس این کتاب، ایجاد عادت به مطالعه ،ارتقای سطح آموزش وشناخت شخصیت های ملی بود، و در آن از بخش اول کتاب لو تولستوی به نام « برای کودکان « چند داستان کوتاه،ضرب المثل های ترکمنی، معما، سرود، حکایات و اشعار شعری چون محتومقلی، شیدایی، کیمینه ، ملا ناسلی ، ماناجی، کوز ملا-حالی، دوروان و دلانام، جباری گرفته یود. این اثر الله قلی قراخانوف، نه تنها برای مدارس آن دوره، بلکه برای علاقمندان به ادبیات ترکمن ، در زمان حاضر نیز اهمیت بسیار دارد.

الله قلی قراخانوف در سال ۱۹۲۹ کتابی در باره ی « دستور زبان ترکمنی « تألیف کرد، ودر سال ۱۹۳۱ آن را به چاپ رساند. با این اثر او نامش را به عنوان یک زیانشناس بزرگ در جهان علم و تاریخ زیانشناسی ترکمن ، با حروف طلایی حک کرد.

قراخانوف که در کنار زیانشناس بودن ، یک روشنفکر نیز بود، به کار ترجمه هم می پرداخت. او همراه با « خالمراد صحت مرادوف « یک کتاب پ.کروالکو،برا با نام « آموزش سیاسی « و کتاب ی واگنر با عنوان « بدن انسان و چگونگی کار اعضا و جوارح « را ترجمه کرد. او چندین کتاب دیگر را خود راسا، ترجمه کرد.

اوموف چندین مقاله در مجله ی « پیک جوان « بود. قراخانوف در ۲۰ سپتامبر ۱۹۳۷ به عنوان عضو « جمعیت ترکمن آزاد « و به اتهام شاعه ی اندیشه ی فئودالی ملی گرای در میان مردم، ومخالفت با اصلاحات شاه حزب و حکومت در مورد زبان ترکمنی انجام می دادند، مشهد شد و تحت نظر قرار گرفت.درآن زمان او مدیریت یک درمانگاه در روستای « مُلک باغشی « را به عهده داشت. مدتی پس از تحت نظر بودن، در ۲۵ژانویه ۱۹۳۸ به سنگین ترین مجازات، یعنی اعدام محکوم شد و یک ماه بعد در روز ۲۶ فوریه ۱۹۳۸، تیرباران گردید. پس از او، آنچه باقی ماند، خانواده ای با چشمان خونبار بود. همسرش جمعه سلطان، دخترانش: اغول جمال ۸ ساله، اته جان ۶ ساله ، آق جمال ۴ ساله، اوغول حاللی ۱ ساله، بازماندگانش بود.

در ۴ دسامبر ۱۹۵۹ الله قلی قراخانوف بی گناه تشخیص داده شد و از وی اعاده ی حیثیت گردید. خداوند بهشت را نصیب او گرداند. ماخذ: مجله ی قرداش قلملر – شماره ی ۳۱– تموز ۲۰۰۹

تدریس زبانهای بومی در دانشگاه/برنامه ریزی برای تدریس زبان ترکمنی در دانشگاه گلستان

رئیس دانشگاه گلستان درباره اجرای مصوبه تدریس دو واحد درسی زبان و ادبیات مربوط به زبانها و گویشهای بومی در دانشگاهها گفت: هنوز پیش بینی خاصی در این زمینه انجام نداده ایم اما در صورت ابلاغ مصوبه برنامه ریزی برای اجرا صورت می گیرد.

ابوالفضل رنجبر نوعی در گفتگو با خبرنگار مهر درباره آمادگی این دانشگاه برای اجرای مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی در زمینه تدریس دو واحد درسی زبان و ادبیات مربوط به زبانها و گویشهای بومی در دانشگاهها خبر داد و گفت: دستگاههای ذیربط باید در چارچوب مصوبه طراحی خود را برای برنامه ریزی درسی و آموزشی انجام دهند.

وی ضمن اظهار بی اطلاعی از تصویب این طرح در شورای عالی انقلاب فرهنگی افزود: در صورت ابلاغ چنین مصوبه ای شورای ویژه ای تشکیل داده و چگونگی اجرا و ارائه آن را بررسی خواهیم کرد.

رئیس دانشگاه گلستان درباره چگونگی به خدمت گرفتن استاد جهت تدریس زبان ترکمن گفت: خوشبختانه از این نظر نباید مشکل خاصی وجود داشته باشد چرا که در هیئت علمی دانشگاه گلستان استادهای ترکمن عضو هستند و در صورت لزوم می توان از دانش آنها در این زمینه استفاده کرد. معاون ارتباطات شورای عالی انقلاب فرهنگی در گفتگو با مهر از ابلاغ مصوبه تدریس دو واحد درسی زبان و ادبیات مربوط به زبانها و گویشهای بومی در دانشگاهها خبر داد و گفت: دستگاههای ذیربط باید در چارچوب مصوبه طراحی خود را برای برنامه ریزی درسی و آموزشی انجام دهند.

وی با نگاهداری معاون ارتباطات شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز امروز به مهر گفت: تأیید اینکه برنامه درسی طراحی شده مناسب با زبان بومی و محلی است و در این عرصه می گنجد به عهده فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی است.وی افزود: پس از تأیید فرهنگستان، کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز باید برنامه درسی طراحی شده را بررسی و تأیید کند.

مدیر کل دفتر گسترش آموزش عالی نیز به مهر گفت: تاکنون طرحی برای مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنی برای تدریس زبانهای محلی در دانشگاهها برنامه ریزی نشده و بعد است این مصوبه در سال تحصیلی آینده اجرایی شود.

مقدمه
: یکی از مناطقی که ابن بطوطه سیاح مشهور از آن بازدید نموده آناتولی است . در آن زمان امیر نشینپا بر آناتولی حکم می رانددن . یکی از این امیر نشینپا آل آیدین بود که در حومه ی آیدین تشکیل شده بود . امیران آل آیدین همچون دیگر امیران آناتولی تالیف و ترجمه به زبان ترکی را تشویق می کرده اند . برگردان ((قصص الانبیاء)) و((تذکره الاولیاء)) به ترکی به نام محمد بی موسی امارت ، برگردان به ترکی کتاب منثور ((کلیله و دمنه)) و((قاموس الاطیاء)) باغوانا ترجمه ی ((مفردات ابن بیطار)) و تالیف ((طبیعت نامه)) و ((تحفه الطالیف)) ، ((لیالی فی القادسیه)) و انجام ترجمه های دیگر به نام پسر او ((عمر بی))و ترجمه ی ((خسرو شیرین)) به نام ((عیسی بی)) نشان دهنده ی انداز و سهم این امیر نشین در پیشرفت و تکامل گستره ی زبان ترکی، علیرغم کوتاهی عمر آن میباشد .

ابن بطوطه چگونگی ملاقات با محمد بی آل آیدین بر آن صیاحت نامه اش اینگونه توضیح میدهد : فرمانروا (محمد بی آل آیدین) یک روز بعد از نماز عصر به مکان اقامت ما آمد . مدرس اقدای (محبی الدین) در وسط ، فرمانروا در سمت راست و من در سمت چپ مدرس نشسته بودیم . ابن طرز نشستن نشان دهنده ی احترام ترکها به فقیهان است . از من تهیه ی گزیده ای از احادیث پیامبر (ص) عظیم الشان را طلب نمود . درود و رحمت خداوند نثار پیامبران باد. بدون درنگ آماده کردم . مدرس نوشته هایش را به فرمانروا اهداء کرد . فرمانروا دستور داد مدرس شرح ترکی این اثر را نیز تهیه نماید . بعدا بپاخاست و بیرون رفت . به نظر می رسد محی الدین مدرس که در زمره ی معتبرین دربار فرمانروا بود این دستور را بجای آورده باشد، اما این اثر تا امروز به دست نیامده است .

کتاب حدیثی بی نام ترکی کتابخانه ی وایتیکان فاحر ایز (fahir iz) در کتایش به نام((نثر در ادبیات قدیم ترک)) (متون برگزیده ی نوشتاری از قرن چهاردهم تا اواسط قرن نوزدهم) از ((کتاب و حدیث بدون نام)) موجود در کتابخانه ی وایتیکان شماره ۳۶۴ ذکر می کند و ازآن کتاب بخش ((حق همسایه)) را ببعوان نمونه می آورد . در این مقاله برآنیم که نتیجه ی پژوهش و یافته های خویش در مورد کتاب حدیث بی نام متعلق به قرن چهاردهم و اثبات اینکه اثر همان کتابی است که ابن بطوطه مورد بحث قرار داده ، را تقدیم نماییم .

اتوره روسی (Ettore Rossi) در فهرستی که از کتابهای ترکی کتابخانه ی وایتکان فراهم کرده ،کتاب ترکی مذکور را با تفصیلات متفاوتی شرح داده است . دو بیت از مثنوی ۱۸ بیتی آغازین اثر را از فصل چهاردهم (حق همسایه) به عنوان نمونه آورده است . بدینصورت:
۳۶۴ . turco vat تاریخاست
استنساخ صفری: ۱۵۶۲/۹۷۰ اندازه ۲۱۵x۱۵۱ سانتیمتر

۱۴۳ ورق ،خط نسخ اهداء شده به سلطان مراد دوم (۱۴۲۱-۱۴۵۱ م)
مشکل از ۱۸ باب، شامل مطالب شرعی اسلامی درباره ی اصول اخلاقی و اعمال دینی / عبادات است .
مؤلف آن شناخته نیست .
در آغاز آن یک مثنوی ۱۸ بیتی وجود دارد . (ورق ۵۱ الله حمد)

حمد لله شکرأ هر دم اول حقا
اندن ارتق کمنسه بولمز بقا
پس از آن اتحاف به سلطان مراد دوم آغاز می شود :

بر کتاب دزدم بزم سلطان چون
سلطان بن سلطان مراد خانچون
پس از آن ۱۸ باب را یک به یک به ترتیب می آورد . بلافاصله (ورق ۲) متن منثور آغاز میشود . باب اول را((فی احکام الماء)) نامیده دومین باب را((فی بیان الوضوء)) باب سیزدهم دربارهِ ی ((آداب سخن))،باب چهاردهم درباره ی ((حقوق همسایه)) باب شانزدهم فی((سنه النکاح)) باب هفدهم فی عیادت المرطوب و آخرین باب((فی المتفرقات))؛ موضوعات مطرحه با احادیث و حکایات آراسته شده اند .

زبان و املاّی آن قدیمی (آرکانیک) است . نمونه (ابتدای باب چهاردهم) ورق ۱۱۵ الباب الرابع عشر فی حقوق الجار، یوواب قونشی حقن بلدر .
صالح قونشی استمک سنت رسول در . برحدیث ده

درباره ی نسخه ی خطی کتاب حدیثی به زبان ترکی متعلق به قرن ۱۴ م

پژوهشگر : دکتر عبدالباقی چتین (عضو هیئت علمی دانشگاه اتاتورک در ترکیه)

مترجم : محمدقیچی

دخی ایدر . استک صالح قونشی او صائون الماز دان اوگ درد ابو یولداشی استک یوله گنمزدن ددی ..... (ورق ۱۱۵)
مسئله صائون الذغی یمشدا قونشیه وره کندو یمزدن اوگ ... (ورق ۱۴۲۵)
الله تعالی ایدر یا سلیمان بن اول پادشاه دکلن که ... در آخر ورق۱۴۲ اء تاریخ استنساخ صفر ۹۷۰/۱۵۶۲ ورق ۱۳۰aخالی.....

روسی در توصیفش، با تکیه بر مصراع ((سلطان بن سلطان مرادخان ایچون ...پادشاهی را که اثر بدو اهداء شده سلطان مراد دوم (۱۴۵۱- ۱۴۲۱ م /) می داند . عامل چلبی اوغلو در کتایش بنام ((مثنوی در ادبیات ترک)) (تا قرن ۱۵) به آثار منثور اتحاف شده به سلطان مراد دوم کم پرداخته است . در واقع در آن بین نه از کتاب حدیث خبری است و نه اسمی از نسخه ای در بخش کتابهای ترکی کتابخانه

ی وایتیکان . اما آنچه چلبی اوغلو در باره ی کتابی که در کتابخانه شهرداری به نام ((معلم جودت)) با شماره ثبت K. ۱۰۹ وجوددارد و مربوط به اثری است به عنوان ((کتاب المستقیم)) که کتابی منثور بوده و درآن باره اطلاعاتی داده شده و به سلطان مراد دوم اهداء گردید، باید گفت که با آنچه روسی در مورد کتاب موجود در کتابخانه وایتکان با شماره ثبت ۳۶۴ آورده و اطلاعاتی در باره ی کتابی به ترکی که اسم آن، مولفش و تاریخ تالیفش شناخته نیست، آورده تطابق دارد . بدینصورت ((کتاب المستقیم))، این کتاب که مشکل از ۱۸ باب است ، درباره ی موضوعات:آبدست (وضوء) (نماز، میت، زکات، روزه ،کراهت، صید، رقتن به مسجد، خوردن ،آشامیدن، ماه و روز ها (تقویم) آداب سخن، حقوق همسایه و غیره می باشد . بخش اتحاف کتاب به پادشاه بصورت مثنوی است .

حمد لله شکر هر دم اول حقا
اندن ارتق کمنسه بولمز بقا
برکتاب دوزدم بزم سلطانچون
سلطان بن مراد خان ایچون
اون سکز باب ایله دم آکسوک یوق
عجایبلر وار در ایچینده جوق

هر برنی بر کتایدان آلمیش
عربیدن، ترکیه دؤندر میشم
اطلاعاتی که عامل چلبی به دست داده متکی برنسخه ی موجود در کتابخانه ی شهرداری به نام « معلم جودت » به شماره K. ۱۰۹ می باشد یک نسخه ی دیگر این کتاب در همان کتابخانه و درهمان مجموعه با شماره K.۲۰۷/۱ موجود است . علاوه بر آن در مجموعه ی نسخ خطی کتابخانه ی ملی یک نسخه و در مجموعه ی کتابخانه ی ((عدنان اوتوکن ایل خلق، سه نسخه وجود دارد . در کتابخانه های خارجی نیز ممکن است به نسخه هایی از این کتاب دست یافت . در کتابخانه های وایتکان، اتریش و آلمان نسخی از ((کتاب مستقیم)) وجود دارد . در حالیکه مشغول پژوهش در نسخه های کتاب مستقیم بودم دو نسخه خطی دیگر جلب توجه کرد . یکی از آن ها در فهرست تفصیلی نسخ خطی ترکی در مجموعه ی کتابخانه ی ایل خلق آدانا با شماره ی ، ثبت، ۱۰HK۸۷۹ با نام « کتاب صراط مستقیم « و دیگری کتابی در « کتابخانه یوسف آقا « با شماره ی ثبت ۴۹۹۲ و با نام « کتاب صراط مستقیم « می باشد . به هنگام پژوهش بر روی این دو کتاب با نام « صراط مستقیم « با تأکید بر نسخه ی خطی اول « کتاب مستقیم « ثابت کردیم که نسخه ی دوم اثری متفاوت است .

مؤلف کتاب مستقیم

در نسخ خطی « کتاب مستقیم « موجود در کتابخانه های خارج نام مؤلف قید نشده است . در فهرس مربوط به نسخ یافته شده در کتابخانه های داخلی نام مؤلف به دو صورت متفاوت ثبت شده است.

۱- ابراهیم خوجا تونوسلو
در کتابخانه ی ملی به شماره ی ثبت ۰۶ /۱۱۳۰/۸ m k yz. A
در توصیف نسخه ی خطی به نشانی http://www.mkutup.gov.tr
http://www.yazmalar.org . www.Tr

نام مؤلف ابراهیم « خوجا تونوسلو « و در سال ۱۶۷۲ با قید سالم وجود دارد .

ثبت فراغ (ferag) این نسخه ی خطی بدین صورت است :
۱۶۸b/۱۲ تمت الکتاب بعنون الله الملک الوهاب (۱۳) . و الحمد لله علی ما انعمه علینا اتماکه . تمت (۱۶۹ /a) الکتاب المحقیر ضعیف ابراهیم خواجه فی تونس . غفر الله (۲) له و الوالدیه ولجمع المؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات (۳) الحیا منهنم و الاموات برحمتک یا ارحم الراحمین (۴) و الحمد لله رب العالمین . تمت (۵) الکتاب شهر شعبان وقت ۶ وقت الضحی یوم مشربین سنه ۱۰۸۳ .۱ (۷)۸۳

ابراهیم خواجه تونسی به عنوان نویسنده ی این اثر . ابراهیم خواجه ی مذکور احتمالاً همان ابراهیم کاتبی تونسی است که در سال ۸۱۶/۱۴۱۳ در قید حیات بوده است . او در سال ۱۴۱۳م زنده بوده و میتوان تصور کرد که در فاصله ی سالهای ۱۴۲۱-۱۴۵۱ در دورتی ی سلطنت سلطان مراد دوم نیز زنده بوده و اثرش را به او اهداء نموده است . سال استنساخ نسخه ی خطی ۱۰۸۳/۱۶۷ میباشد

۲- ملا حسن بن احمد ابن خلیل
در فهرست مؤلف و صاحب متن چاپ شده نسخه ی خطی که باتام کتاب صراط مستقیم و با شماره ی ۱۰HK ۸۷۹ در مجموعه ی کتابخانه ی ایل خلق آدانا نگهداری می شود . به صورت ملا حسن بن احمدبن خلیل معرفی می شود
ثبت فراغ (ferag) این نسخه به این صورت است :

((۱۳۳۶/۷ وقع الفراغ فی تحریری هذی الکتاب شریف و صراط المستقیم(۷)) فی آخر الشوال المبارک فی یوم الاثنین المحتاج الراجی علی (۹) رحمت الله تعالی و شفاعة نبی صل الله علیه (۱۰) و سلم و آخر هم مولا حسن بن احمد بن خلیل غفر الله له والوالده .... (۱۳) سنه ثلاث عاشر و مائه و الف، سنه ۱۱۱۳
از این نوشته در می یابیم که ملا حسن بن احمدبن خلیل مستنسخ اثر مورد نظر است و استنساخ در تاریخ ۱۱۱۳/۱۷۰۲ صوت پذیرفته است .

محتوای کتاب

« کتاب مستقیم « به ۱۸ باب و باب هابه « فصول « و « فصل ها « به « مسئله « تقسیم شده است . این کتاب همان گونه که از محتویات آن بر می آید ، اثری فقهی است . مذهب حنفی مبنای دیدگاه فقهی نویسنده است . چنانکه در فهرست کتب ترکی کتابخانه ی وایتیکان ، اثر را به عنوان « علم حال درهمان مجموعه با شماره K.۲۰۷/۱ موجود است . علاوه بر آن در مجموعه ی نسخ خطی کتابخانه ی ملی یک نسخه و در مجموعه ی کتابخانه ی ((عدنان اوتوکن ایل خلق، سه نسخه وجود دارد . در کتابخانه های خارجی نیز ممکن است به نسخه هایی از این کتاب دست یافت . در کتابخانه های وایتکان، اتریش و آلمان نسخی از ((کتاب مستقیم)) وجود دارد . در حالیکه مشغول پژوهش در نسخه های کتاب مستقیم بودم دو نسخه خطی دیگر جلب توجه کرد . یکی از آن ها در فهرست تفصیلی نسخ خطی ترکی در مجموعه ی کتابخانه ی ایل خلق آدانا با شماره ی ، ثبت، ۱۰HK۸۷۹ با نام « کتاب صراط مستقیم « و دیگری کتابی در « کتابخانه یوسف آقا « با شماره ی ثبت ۴۹۹۲ و با نام « کتاب صراط مستقیم « می باشد . به هنگام پژوهش بر روی این دو کتاب با نام « صراط مستقیم « با تأکید بر نسخه ی خطی اول « کتاب مستقیم « ثابت کردیم که نسخه ی دوم اثری متفاوت است .

کتابی که با شماره ی ۳۶۴ vat.turco. در کتابخانه ی وایتکانوایتکان ثبت شده و اسم آن مؤلف و تاریخ تالیفش ناشناخته است ، در حقیقت ، اثری متعلق به قرن چهاردهم میباشد . که بعنوان ((کتاب حدیث)) ((مجموع الموفل)) تلقی شده است . کتابی که به سلطان مراد دوم (۱۴۲۱-۱۴۵۱) اهداء شده و کتاب ((علم حال)) است . در حقیقت نسخه ای از ((کتاب مستقیم)) میباشد . احتمالاً مؤلف اثر((ابراهیم کاتبی تونسی)) است که تا سال ۱۴۱۳م در قید حیات بوده است . شرح ترکی محی الدین مدرس ، بر منتخب احادیثی که ابن بطوطه برای ((محمد بی آیدین اوغلی ، فراهم آورده بود ، به دست نیامده است .

سخنرانی دکتر اراز محمد سارلی در انجمن میراث گنبد

برش هایی از نقش ترکمن ها در دوره مشروطیت

گردید تا از ترکمن ها یک نماینده به مجلس راه یابد. آنگونه که مخبرارت استر آباد نقل شده؛ کاندیدای آنکه در بدین منظور آدینه محمد خان ترکمان بود که با نهضد وادی رأی به مجلس شورای ملی راه یافت . اولین صد ا و رأی ترکمن ها در دوره ی قاجار را به فال نیک می باید گرفت. یک نماینده با یک رأی و حضور مستمر خود در مجلس بسیاری از معادلات را بر هم زد

سارلی در ادامه سخنرانی با اشاره به ساختارهای تصمیم گیری در میان ترکمن ها که برگرفته از خصوصیات دمکراسی طلبی بوده است به نقش " پاش اولی " ها در مسائل مهم سیاسی – اجتماعی پرداخت و در پایان ترکمن های را که در جنبش مشروطیت نقش داشتند ، برای حضار معرفی کرد. افرادی چون آدینه محمدخان، عثمان آخوند، رجب آخوند، قلیچ ایشان و محمد گلدیخان و نادرخان ترکمان

اخبار فرهنگی

روسای جدید ادارات فرهنگ و ارشاد کردکوی و بندر ترکمن معرفی شدند

در احکام جداگانه از سوی دکتر "غلامرضا منتظری" مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی گلستان، روسای جدید ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان های کردکوی و بندرترکمن معرفی شدند.

در این دو حکم، " غلامرضا حقیقی "به عنوان رییس جدید اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان کردکوی و "سید ابوالفضل حسینی" به عنوان سرپرست اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان بندرترکمن منصوب شد.

سید ابوالفضل حسینی پیش از این مسوولیت امور بیمه هنرمندان اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان و غلامرضا حقیقی سرپرست اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان بندرگز را بر عهده داشت.

همچنین ، امامی، رییس قبلی اداره فرهنگی و ارشاد اسلامی شهرستان کردکوی اکنون به عنوان معاون هنری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی گلستان فعالیت می کند.

کلاس توجیهی آنفلوآنزای خوکی مدیران مدارس گنبدکاووس برگزار شد

در آستانه بازگشایی مدارس، یک دوره کلاس توجیهی آنفلوآنزای خوکی برای مدیران مدارس آموزش و پرورش گنبدکاووس برگزار شد. به گزارش روابط عمومی آموزش و پرورش گنبدکاووس، در این کلاس که در سالن شهید رجایی آموزش و پرورش گنبدکاووس برگزار شد ، « آق اوپلی فرجیفر» کارشناس بهداشت گنبدکاووس به تشریح چگونگی پیشگیری از شیوع آنفلوآنزای خوکی پرداخت. وی افزود: پیشگیری

مهم‌ترین رکن درمان هر نوع بیماری است که این موضوع در مورد آنفلوآنزای نوع «ا» نیز صادق است. او افزود: ویروس این نوع از آنفلوآنزا سریع شیوع پیدا کرده و راههای سرایت آن نیز همانند دیگر انواع آنفلوآنزا است. فرجی‌فر ادامه داد: با توجه به گستردگی کار آموزش و پرورش، چنانچه کارکنان این وزارت‌خانه در این خصوص توجهی اساسی شوند، می‌توانند بر بخش عظیمی از جامعه تأثیر مثبت داشته باشند. او افزود: با توجه دانش‌آموزان توسط مدیران و آموزگاران، آنها می‌توانند از گسترش بیماریهای واگیردار از جمله آنفلوآنزا در محیط مدرسه و خانه جلوگیری کنند. او راههای سرایت ویروس آنفلوآنزای خوکی یا نوع آ را ساده ذکر و گفت: در صورت تماس بدنی فرد آلوده با افراد سالم این ویروس به فرد سالم نیز سرایت می‌کند. وی گفت: چنانچه فردی احساس کرد به سرماخوردگی یا آنفلوآنزای انسانی دچار شده باید در اسرع وقت به پزشک مراجعه و به توصیه‌های او عمل کند. فرجی‌فر، رعایت بهداشت فردی را مهمترین اصل در پیشگیری از آنفلوآنزای نوع آ دانست و گفت: با رعایت این امر و نیز امتناع از تماس فیزیکی با مبتلایان از شیوع این بیماری کاسته خواهد شد. وی با اعلام اینکه، هنوز واکنس این بیماری کشف نشده، ضرورت دارد تا هر کس نسبت به حفظ سلامتی خود تلاش کند.

«نبی‌الله آخوندی» مدیر آموزش و پرورش گنبدکاووس نیز گفت: امروزه شیوع آنفلوآنزای خوکی یکی از نگرانی‌های بهداشتی در سطح جهان به‌شمار می‌رود. او افزود: مداوای هر نوع بیماری و بخصوص بیماری آنفلوآنزا هزینه زیادی را به دولت و مردم تحمیل می‌کند. وی با ذکر این نکته که پیشگیری بهتر از درمان است گفت: مدیران و مربیان بهداشتی وظیفه سنگینی در قبال دانش‌آموزان و خانواده‌های آنها دارند. آخوندی گفت: چنانچه رعایت بهداشت در مدارس صورت نگیرد، این بیماری خانواده‌های زیادی را مبتلا خواهد کرد. وی در پایان از مربیان و عوامل اجرایی آموزشگاه‌ها به نقش آگرا را برای دانش‌آموزان داندن خواست که با رعایت موازین بهداشتی و آموزش آن از سرایت ویروس این بیماری و گسترش آن بین خانواده‌ها پیشگیری نمایند.

در این کلاس توجیهی که در دو روز برگزار شد، ۳۰۰ نفر از مدیران مدارس گنبدکاووس حضور داشتند

عبدالقیوم آق آتابای

محل انس با قرآن کریم در مساجد سطح شهر توسط سازمان فرهنگی ورزشی شهرداری گرگان برگزار می شود.

سازمان فرهنگی ورزشی شهرداری گرگان به مناسبت فرا رسیدن ماه مبارک رمضان محافل انس با قرآن کریم در مساجد شهر گرگان برگزار می نماید.

به گزارش روابط عمومی سازمان فرهنگی ورزشی، این مراسم از تاریخ ۸۷/۷/۵ هر شب از ساعت ۲۱ و با حضور قاریان و گروه های تواتشج برتر برگزار می شود. همچنین زمان و مکانهای برگزاری محافل انس با قرآن شرح ذیل اعلام می گردد:

پنج شنبه: ۸۷/۷/۵ مسجد علی ابن ابی طالب(ع)، (کوی طهماسبی)
جمعه: ۸۷/۷/۶ مسجد حضرت قائم(عج)، (بلوار الغدیر)
شنبه: ۸۷/۷/۷ مسجد حضرت صاحب الزّمان(عج)، (کوی قلعه حسن)

یکشنبه: ۸۷/۷/۸ حسینیه شاهکونی های مقیم گرگان، (کوی اوزینه)
دوشنبه: ۸۷/۷/۹ مسجد المهدی صاحب الزّمان(عج)، (کوی بازرگانی)
شایان ذکر است رشد و توسعه فعالیتهای قرآنی از جمله برنامه های فرهنگی سازمان فرهنگی ورزشی است که در طول سال در حال اجرا است و در ماه مبارک رمضان شتاب و کمیت بیشتری می یابد.

اولین جلسه مسئولین واحدهای اداره کل تبلیغات اسلامی گلستان برگزار شد

براساس اعلام روابط عمومی اداره کل تبلیغات اسلامی گلستان، این جلسه با حضور مدیرکل استان و مسئولین واحدها با هدف بررسی مشکلات و ارائه راهکارهای مناسب فرهنگی تشکیل شد. مدیرکل تبلیغات اسلامی گلستان با بیان اینکه اعضای سازمان باید آیینیه همدیگر باشند، گفت: هم‌زبانی نتیجه کار بوده و در نهایت، همدلی و خرد جمعی برای مشکل گشایی مؤثر است.

حجت الاسلام نواره ولی نژاد بر مشاوره عمومی در فضای جمعی، حداکثر استفاده از کمترین امکانات، شناسایی و احصاء مشکلات، بررسی نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت تأکید کرد.
در ادامه این نشست هر یک از مسئولین واحدها به بیان مشکلات از قبیل اتوماسیون اداری، تبلیغات، برگزاری گفتمان های دینی، برگزاری گردهمایی پرسنل پرداختند.

